

Representantforslag 26 S

(2012–2013)

fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Kenneth Svendsen,
Christian Tybring-Gjedde og Jørund Rytman

Dokument 8:26 S (2012–2013)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Kenneth Svendsen, Christian Tybring-Gjedde og Jørund Rytman om å fjerne uttaksmerverdiavgift på tjenester utført på fritiden av selvstendig næringsdrivende

Til Stortinget

Bakgrunn

Etter merverdiavgiftsloven § 3-22 første ledd foreligger det plikt til å betale merverdiavgift ved uttak av tjenester fra avgiftspliktig virksomhet til bruk privat. Dette betyr eksempelvis at en registreringspliktig rørleggervirksomhet må betale merverdiavgift når eieren eller noen av de ansatte utfører rørleggertjenester på eierens privatbolig. Det skal bare beregnes uttaksmerverdiavgift av tjenester som omsettes i virksomheten, eller som er av et slag som omfattes av de vanlige gjøremål innen virksomheten. Det foreligger også et vilkår om at det gjøres nytte av spesialkompetanse, dvs. at det ikke er arbeid som hvem som helst kunne utført.

Særregler for enkeltpersonforetak og håndverkere?

Det er viktig å presisere at disse reglene ikke gjelder for ansatte i en bedrift som utfører tjenester innen sitt fagområde på fritiden, heller ikke for eier i aksjeselskap. Reglene gjelder, ifølge finansministeren, kun for en som driver enkeltpersonforetak. Som finansminister Sigbjørn Johnsen skriver i sitt svar på spørsmål Dokument 15:285 (2012–2013):

«Ettersom et enkeltpersonforetak ikke utgjør et eget rettssubjekt, blir eieren av foretaket identifisert

med foretaket. Dette betyr at det blir uttaksmerverdiavgift for eksempel når snekkeren (innehaveren) oppfører egen hytte.»

Dette harmonerer imidlertid ikke med den beskrivelsen departementet gav av rettstilstanden i Ot.prp. nr. 59 (2006–2007) om lov om endringer i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift, der Finansdepartementet skriver:

«Skattedirektoratet har videre i en sak uttalt at når en aktiv bygningskyndig medeier av et bygningsfirma utfører arbeid på eget bygg, må vedkommende i avgiftssammenheng sees under ett med firmaet når denne personen utfører nevnte arbeid. Verdien av denne personens arbeid skal derfor avgiftsberegnes.»

Begrepet «medeier» gir hentydning til noe annet enn en selvstendig næringsdrivende, som f.eks. partner i et ansvarlig selskap eller aksjeselskap.

Spesialkompetanse

Bruk av «spesialkompetanse» er også et kriterium. Om en selvstendig næringsdrivende bilmekaniker skifter dekk for en venn blir det ikke plikt til uttaksmerverdiavgift, men om man gjør mer avansert arbeid som krever spesialkompetanse skal avgift beregnes. Så kompliserte som biler i dag er blitt, må man anta at det meste som gjøres under panseret vil måtte omfattes av regelen om uttaksmerverdiavgift.

Akkurat hvor grensen går er ikke fastsatt formelt, og skal utøves av skattemyndighetene ved skjønn. Sannsynligheten kan da, etter forslagsstillernes mening, bli at en rekke ellers skikkelige folk som er selvstendig næringsdrivende er avgiftsunndragere uten å vite det. At slike vennetjenester eller fritidsarbeid utløser avgiftsplikt strider nok også mot manges rettsoppfatning. At en eier benytter ansatte til å utføre arbeid på sitt private objekt (innenfor en normalar-

beidsdag 7,5–8 timer), har de fleste forståelse for at kan utløse uttaksmerverdiavgift, men man må kunne utføre arbeid på sitt private objekt på fritiden uten å svare uttaksmerverdiavgift til staten.

Grensedraining

Skattemyndighetene har uttalt at en selvstendig næringsdrivende frisør kan klippe på fritiden. Finansminister Sigbjørn Johnsen hevder imidlertid det motsatte i sitt svar på spørsmål Dokument nr. 15:284 (2012–2013). En elektriker kan ikke montere en stikkontakt fordi dette krever autorisasjon. En arkitekt kan ikke tegne sitt eget hus eller påbygg uten å beregne merverdiavgift, og en snekker kan ikke på fritiden snekre et påbygg.

For å sette problemstillingen på spissen kan man spørre seg om en selvstendig næringsdrivende revisor kan fylle ut sin egen selvangivelse dersom denne er avansert, eller om en selvstendig næringsdrivende advokat kan hjelpe en venn gratis på fritiden? Kan en kommunikasjonsrådgiver som driver enkeltpersonforetak som er samboer med en politiker gi profesjonelle råd til partneren der hun/han benytter sin fagkompetanse? Kan den som driver cateringfirma lage noe annet enn vanlig middagsmat hjemme? Kan en som driver som pc-reparatør sette sammen sin egen pc til privat bruk? Eksemplene høres nesten tøvete ut, men de må, etter forslagsstillernes oppfatning, vurderes seriøst dersom man skal unngå å snyte på merverdiavgiften. Når det gjelder elektrikerer, blir det en spesiell situasjon ettersom det krever autorisasjon og har mye med sikkerhet å gjøre. Mye taler imidlertid for at en elektriker bør kunne utføre el-arbeid for seg selv på sin fritid dersom han/hun har et godkjent firma bak seg som kan melde inn arbeidet etter ferdigstilling, og selvfølgelig kjøper dette som en tjeneste med merverdiavgift.

Reglene ble behandlet i Stortinget i Ot.prp. nr. 59 (2006–2007) om lov om endringer i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift. Her nevnes følgende om beskrivelsen av rettstilstanden:

«På den annen side utløser det ikke plikt til å betale uttaksmerverdiavgift dersom en ansatt i en rørleggervirksomhet maler huset til virksomhetens eier. Dette er ikke en type tjeneste som omsettes fra, nyttes eller produseres i rørleggervirksomheten. En gårdbrukers oppføring, vedlikehold mv. av eget boligbygg vil av samme grunn heller ikke være avgiftspliktig etter merverdiavgiftsloven § 14 første ledd. Hvis gårdbrukeren derimot er registrert som både gårdbruker og snekker/tømrer, vil dennes arbeid på boligen bli regnet som avgiftspliktig uttak fra håndverksvirksomheten til privat bruk.»

Flere høringsinstanser uttalte den gang at en grense for merverdiavgift på utgifter ville være vanskelig å trekke. Blant andre Næringslivets Hovedor-

ganisasjon (NHO) mente at det av denne grunn ikke burde være uttaksmerverdiavgift på tjenester.

Helhetlig system

Finansdepartementet nevner i Ot.prp. nr. 59 (2006–2007) som begrunnelse for uttaksmerverdiavgift på tjenester hensynet til et helhetlig system. Med dette menes nok at det er merverdi på uttak av varer hvor man har fått fradrag for inngående merverdiavgift. Å fjerne merverdiavgift på uttak av varer ville riktignok vært en urimelighet som ville gitt en utvalgt gruppe fritak for merverdiavgift, men når det gjelder arbeidskraft er det ikke noen inngående merverdiavgift å snakke om. Dette uttaler også Finansdepartementet tydelig i sin vurdering av uttaksmerverdiavgift på tjenester:

«Departementet kan heller ikke se at en uttaksberegning i disse tilfellene kan begrunnes i at virksomheten har gjort fradrag for inngående merverdiavgift med relevans for bruken av arbeidskraften.»

I lys av det forannevnte fremstår det som underlig når Finansdepartementet v/statssekretær Roger Schjerva (SV) i Dagsnytt atten på NRK 25. september 2012 begrunner nettopp uttaksmerverdiavgift på tjenester med at man har fått fradrag for inngående merverdiavgift på varer. Det gis inntrykk av at den næringsdrivende som gjør noe på fritiden bruker bedriftens varer privat, og derfor må man ha merverdiavgift på uttak av tjenester også. Dette er, etter forslagsstillernes syn, en feilslutning fordi en som utfører fritidsarbeid, vil måtte kjøpe inn materialer og redskaper privat og svare merverdiavgift, eller kjøpe innsatsfaktorer av sin bedrift til markedspris med uttaksmerverdiavgift. Det blir altså ikke noe hull eller urimelighet i systemet om man unntar tjenester, utført på fritiden, for uttaksmerverdiavgift. Man må, etter forslagsstillernes oppfatning, heller ikke nødvendigvis behandle varer og tjenester likt med hensyn til uttaksmerverdiavgift.

I tilknytning til argumentet om et helhetlig system kan man også nevne at det ikke er snakk om noen fordelsbeskatning for fritidsarbeid. Da blir det, etter forslagsstillernes mening, underlig at det skal være avgiftsplikt.

Bytteøkonomi

Et argument imot fritak for merverdiavgift på tjenester utført på fritiden kan være at man får en bytteøkonomi, der man driver reell handel, men kun bytter tjenester. Her mener forslagsstillerne det går et skille, hvor det i så fall både er snakk om skattepliktig virksomhet og omsetning. Og her vil man måtte sette en grense mot uvesentlige gjensidige vennetjenester og reell handel. Forslagsstillerne antar at skattemyndig-

hetene allerede i dag opererer med et skjønsmessig skille her, men at listen for skatteplikt ligger høyt.

Omfang

Hvor utstrakt er så problemet med uttaksmerverdiavgift på tjenester? Finansminister Sigbjørn Johnsen svarer 30. august 2012 på Dokument nr. 15:1775 (2011–2012):

«Det har ikke vært mulig å fremskaffe en anonymisert oversikt som viser saker der man har kommet til at det er snakk om uttaksmerverdiavgift, og eventuelle saker der man har kommet til at det ikke bør være uttaksmerverdiavgift. Jeg har imidlertid kontaktet Skattedirektoratet for å få en oversikt over praksis på overordnet nivå. Ifølge Skattedirektoratet synes ikke saker om grensedragningen mot private dagligdagse gjøremål å utgjøre en nevneverdig del av Skatteetatens arbeid med uttaksmerverdiavgift.»

Finansministeren skriver videre:

«Ut fra de foreliggende opplysninger om praksis, kan departementet ikke se at det nå er behov for en særskilt oppfølging av dette saksområdet.»

Forslagsstillerne vil bemerke at omfanget sannsynligvis er langt større enn skattemyndighetene får oversikt over, ettersom slike vennetjenester og arbeid for egen del er ganske vanlig. Ved inngangen av 2012 var det om lag 230 000 enkeltpersonforetak i Norge. Folk vet imidlertid ikke at de skal innberette tjenester på fritiden som innbefatter bruk av spesialkompetanse, og de aner ikke hvor grensen går. For-

slagsstillerne har også fått tilbakemeldinger som tyder på at praksis for skattekontorene er svært forskjellig i ulike deler av landet. Noen har «nulltoleranse» på fritidsarbeid, mens andre følger Stortingets intensjon om spesialkompetanse før de ilegger uttaksmerverdiavgift. Det er også underlig at slike saker i noen områder er ikke-eksisterende, mens det i andre områder er et visst omfang. Snekkere later til å være overrepresentert. Finansdepartementets kartlegging vil forhåpentligvis klargjøre fakta her.

Konklusjon

Forslagsstillerne mener regjeringen som et minimum burde klargjøre hvor grensen går for uttaksmerverdiavgift, samt sørge for at skattemyndighetenes praktisering blir ensartet og ikke for streng. Forslagsstillerne mener også uttaksmerverdiavgift på tjenester (arbeid) utført på fritiden bør fjernes, men selv sagt beholdes for varer.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

Stortinget ber regjeringen fremme lovforslag om å fjerne uttaksmerverdiavgift for tjenester (arbeid) utført på fritiden, uansett selskapsform og næringskoder.

17. desember 2012

